

Урок 3

Тема. Що таке закон

Мета: пояснити учням, що таке право, галузь права та норма права, познайомити їх із процесом виникнення права у суспільстві: на прикладах з життя показати, як ці правила діють; формувати правильне ставлення учнів до правил співжиття людей та необхідності їх дотримання; наводити приклади правових норм та розрізняти їх види, характеризувати правові відносини та наводити приклади правових ситуацій.

Тип уроку: комбінований.

Форма уроку: урок з використанням інтерактивних технологій.

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент

II. Мотивація навчальної діяльності актуалізація опорних знань

1. Що таке правило?
2. Навіщо в житті потрібні правила?
3. Які правила найбільш важливі? Чому?

Перевірка письмового домашнього завдання

Учні презентують власні мініатюри.

III. Вивчення нового матеріалу

Виконати завдання за варіантами.

1-й варіант

У ч и т е л ь. Розрізняють правила (норми) моральні, релігійні, правові, політичні, етичні, традиційні. Визначте, яких правил стосуються наведені норми:

- а) поведься так, як би ти хотів, щоб поводитись з тобою;
- б) заходячи до хати, привітайся з господарями;
- в) в Україні на Різдво відвідують хрещених батьків;
- г) в транспорті поступайтеся місцем інвалідам;
- д) переходити дорогу необхідно тільки у визначеному для цього місті;
- е) перевищення швидкості під час автомобільного руху карається штрафом.

2-й варіант

«Правовий диктант» (необхідно з'ясувати, які з наведених ситуацій є юридичною, а які моральною нормою):

- а) викладач підійшла до учня, який сидів, і почала з ним розмовляти. Учень, продовжуючи сидіти, охоче відповідав на запитання;
- б) учень кинув недопалок на підлогу в коридорі школи;
- в) учень запізнився на заняття на 30 хвилин без поважної причини;

- г) учень не привітався з викладачем;
- д) учениця 10 класу не поступилася місцем у трамваї похилому чоловікові;
- е) учень виготовив ніж з набірною ручкою;
- ж) група учнів після відбою бешкетувала в гуртожитку.

Відповіді: норми права: б, в, е, ж; норми моралі: а, г, д.

«Мозковий штурм»

Обговорити в парах і зробити висновок про те, які з наведених у попередньому завданні, є...

- а) обов'язковими;
- б) найбільш важливими;
- в) загальнообов'язковими;
- г) необхідними;
- д) у разі порушення тягнуть за собою відповідальність.

Висновок

Правові норми — це загальнообов'язкові, найбільш важливі та необхідні норми соціальної поведінки.

Сукупність взаємопов'язаних загальнообов'язкових норм поведінки, що встановлюються гарантуються та охороняються державою з метою регулювання відносин у суспільстві, називається правом.

Запитання

- На якій ще відмінності права акцентується увага в цьому визначенні?

Робота в зошитах

Записати визначення понять.

Правила, які регулюють відносини між людьми у певній сфері життя (у сім'ї, під час навчання, на роботі), називаються *галузями права*.

Сімейні відносини регулює сімейне право; відносини на роботі — трудове; права та обов'язки — конституційне; діяльність державних органів — адміністративне; питання, пов'язані зі злочинами, — кримінальне.

Конкретні загальнообов'язкові правила — це *норми права*.

Колективна робота

У вигляді дерева відобразити взаємозв'язок між правилами (звичаями, мораллю, правом тощо), правовими галузями і нормами права.

У ч и т е л ь.

Відносини між людьми, що регулюються цими нормами та законами, називаються *правовідносинами*. Життєві відносини між людьми та створеними ними організаціями мають різні сторонни та форми зовнішнього вияву, включають в себе різноманітні елементи

суспільних відносин — не лише правових, а й моральних, релігійних, політичних, культурних, міжнаціональних та ін. Не всі суспільні відносини охоплюються правовим регулюванням. Правового характеру набувають лише ті суспільні відносини, що є актами поведінки, які мають соціальну цінність. В юриспруденції правовими відносинами вважають лише ті, що пов'язані між собою юридичними правами та обов'язками та охороняються державою.

Люди повинні підкорятися правовим приписам норм права. Порушення цих норм тягне за собою владний державний примус з метою добитися від суб'єкта права такої суспільної поведінки, яка відповідає загально визнаним правовим нормам.

Учасники правових відносин в юридичній літературі називаються *суб'єктами правовідносин*. Правовідносини включають також об'єкт правовідносин та юридичний факт.

Суб'єкти правовідносин — це окремі люди, підприємства, установи, організації і вся держава в цілому, які відповідно до норм права виступають носіями суб'єктивних юридичних прав та обов'язків. Суб'єктами правовідносин можуть бути особи правоздатні (тобто носії прав та обов'язків) та дієздатні (тобто здатні своїми діями реалізувати свої права та виконувати свої обов'язки).

Суб'єктами правовідносин не можуть бути малолітні діти та психічно хворі особи, не здатні до правильної оцінки наслідків власних дій, а також організації, що припинили існування.

Об'єкти правових відносин — це конкретні речі та види власності, з приводу володіння якими суб'єкти вступають у правові відносини між собою.

Юридичний факт права — це передбачені законом обставини, з настанням яких виникають, припиняються або змінюються правові відносини.

Такі життєві обставини поділяють на дві групи — дії, що залежать від волі суб'єктів правовідносин, та події, що не залежать від їхньої волі (стихійні явища, народження та природна смерть людини, досягнення нею повноліття тощо).

Законність передбачає поділ дій людей на правомірні (тобто такі, що відповідають правовим приписам) та неправомірні (правопорушення). Юридичні факти формулюють гіпотези правових норм. Вони мають досить велике значення для правового регулювання суспільних відносин у повсякденному житті.

IV. Підсумки уроку

Рефлексія

1. До яких норм належать такі ситуації:
 - а) перехід вулиці у недозволеному місті;
 - б) кожен громадянин повинен сплачувати податки;
 - в) любити ближнього свого;

- г) поступатися дорослим місцем у транспорті;
 - д) носити брудне взуття?
2. До яких галузей права належать такі правові норми:
- а) розірвання шлюбу;
 - б) працевлаштування;
 - в) порушення правил громадського порядку;
 - г) вживання спиртних напоїв;
 - д) невиконання батьками обов'язків щодо своїх дітей?

V. Домашнє завдання

Підібрати по 2–3 приклади правовідносин.

Джерела:

1. «Усі уроки «Правознавство. Практичний курс». 9 клас»
2. Книга «Правознавство 9 клас. Дидактичні матеріали до курсу»
3. Сайты: www.aau.edu.ua
www.upravo.org
www.nplu.kiev.ua
pravo.biz.ua
chitalka.info